

25

ÁLLATVÉDELEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN

IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. SZ. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

IV. ÉVFOLYAM

1907 MÁRCIUS 30.

∴ 3. SZÁM ∴

TARTALOM: A büntetőtörvény novellájához. — *Szemle:* A „Berliner Tierschutz-Verein“ mult évi működése. — Az észak-amerikai állatvédő-egyesület működése. — A vivisectio kérdése Angliában. — *Állatok világa:* Kutya mint turista-vezető. — A fecskéről. — Madárvédő macska. — *Vegyesek:* A rovargyűjtés az állatvédők szempontjából. — Amerikai löistállók. — Egy ideális emberbarát és állatvédő emléke. — Irodalom. — Egyesületi hírek.

A büntető törvénykönyv novellájához.

Irta: Fodor Árpád.

Az állatkinzás.

A közrend és közszemérem elleni kihágások között a lerészegítést büntető §-t az állatkinzásról szóló 86. § követi. Ez pedig így szól: „Aki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kinez vagy durván bántalmaz, ugyszintén aki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolcz napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.”

Ez a § igazán nyilvánosan botrányt okoz.

Nyújtott is be már 1901-ben egy javaslatot az igazságügyi miniszterhez az Országos Állatvédő Egyesület, hogy az a büntető törvénykönyvnek már akkor,

sőt évekkel azelőtt tervbe vett módosításánál figyelembe vétecsék.

E javaslat szerint a § így szólna: Aki állatot kinez vagy durván bántalmaz, ugyszintén aki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi, kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. Visszaesés esetében, ha ezen kihágást elkövetőnek utolsó megbüntetése óta két év még el nem telt, az elzárás 2 hónapig, a pénzbüntetés 300 forintig felemlhető.

A javaslat tehát kihagyta a nyilvánosságot és a botrányokozást, szigorította a büntetést és gondoskodott a visszaeséssel elkövetett állatkinzás szigorubb megbüntetéséről is.

Indokolása szerint a §. megváltoztatását a közgazdasági érdekek és a humanitás egyaránt követelik. A nyilvánosságot sokféleképen magyarázzák s köz-

igazgatási hatóságaink csak a közhelyeket tekintik nyilvánosoknak; egy magánház zártatlan udvarán egész csapat szemlélő előtt büntetlenül megnyuzhat valaki elevenen egy állatot. A botrányokozás pedig subjektív és relativ dolog. E 85. §. szerint tehát, ha valaki úgy kinozza az állatot, hogy tette nyilvánosan botrányt nem okoz (pl. udvaron vagy zárt helyen üti-veri avagy napokig éhezeti, szomjaztatja az állatokat), törvényszerű cselekményt végez.

A nyilvánosság kimondása egy külföldi hasonló törvényben sincs meg, sőt Hollandiában súlyosító körülmény. A botrányokozás jegyét csak a régi osztrák törvény kívánja meg.

És különös, hogy a büntetés maximuma akkora, mint a nyilvános helyen való öltözetlen fürdésnél. Most vegyük el a nyilvánosság jegyét a fürdés, a lerészegedés és az állatkinzás cselekedeteitől. Törvényünk egyiket sem bünteti, pedig akiben egy parányi erkölcsi érzés van, az belátja, hogy az első nem, de a két utóbbi erkölcstelen cselekmény, tehát büntetendő volna; hogy az elsőt csak a nyilvánosság teszi büntetendővé, míg a másik kettőnél a nyilvánosság és a botrányokozás csak súlyosító körülmény lehet.

A külföldi államokban a következő büntetések vannak az állatkinzásra: Dániában 4 hónap és 200 tallér, Hollandiában 3 hónap és 120 frank, Baselben 2 hét szigorítással és 100 forint, Sz.-Gallenben 1 hónap és 150 frank, Amerika egyesült államaiban 1000 dollár és 12 hónapi kényszermunka. A visszaesést szigorubban büntetik Hollandiában, Sz.-Gallenben és Genfben.

Hogy a megbotránkozás mennyire a személytől függ és, hogy mily végtelen közöny uralkodik közigazgatási hatóságainknál e tárgyat illetőleg, erre akarok egy esetet elmondani, melyben magam voltam a főjelentő. Egy gazdát jelentettem föl, aki beismerte, hogy a kocsiszt ő utasította, miszerint az indulni nem akaró csökönyös lova mellett szalmát gyujtson s beismerte azt is, hogy ezen lóval szemben ugyanezen módszert már máskor is alkalmazta.

Hogy a ló tényleg megégettetett volna — tekintettel arra, hogy a lovat tulajdonosa időközben eladta, bizonyítható nem lévén, vádlottak cselekménye a vádba vett kihágás tényálladékát teljesen nem meríti ki, de mert cselekményük nyilvános helyen elkövetve, mégis az állatkinzás látszatát kelthette s a szemlélőt tényleg megbotránkoztathatta, N. N.-et a kihágásban vétkesnek mondom s fenti módon büntetni, II. és III. r. vádlottakat ellenben tekintettel arra, hogy a cselekményben csak I. r. vádlott utasítására, mint annak alkalmazottjai vettek részt: a vád és következményeinek terhe alól felmenteni kellett. — Sok kommentárt fűzhetnék hozzá, de csak azt mondom, hogy az illető egyik tettes büntetése 4, azaz négy korona volt. De hogy is lehetett volna több, mikor a főszolgabíró urnak az a fölfogása volt, hogy mindennap előforduló dolog, csökönyös állatokkal szemben szükséges rossz, melyet csak a nyilvánosság tesz büntetendővé.

Ime a törvény következménye! A törvény erkölcsi zsinórmértékünk s egy rossz törvény tönkretetheti egész

nemzedékek erkölcsi felfogását. Amit nem büntetnek, azt szabad tenni; amit szabad tenni, az erkölcsileg is jó. Mert hogy is engedhetné meg azt az állam, amely köteles polgárainak testi, lelki, a földön elérhető üdvéről gondoskodni azon áldozatért, melyet a polgár mint ilyen tesz, hogy is engedhetne meg az állam olyasmit, ami erkölcsi romlására van a nemzetnek, ami erkölcstelen!

Jellemzi a lelketlen közfelfogást, hogy az állatkinzást a tulajdonos panaszára büntetik meg, mint „idegen ingó dolog megrongálását és megsemmisítését is.“ (Btk. 418. és 419. §.) De ha a kinzás nem e célzattal történt, büntetlen marad. A gazda pedig kedve szerint bánhatik állataival.

Erkölcsebb, de szintén csak a hasznot-kárt tekintve a cselédtörvény 52. §-a, mely szerint „felmondás nélkül is jogosítva van a gazda rögtön elbocsátani a cselédet, ha a cseléd a gondozására bízott lábas jószágot figyelmeztetés dacára rosszul ápolja vagy éppen kinozza.“

Ezenkívül alig van még néhány idevágó törvény és miniszteri rendelet. És az mind csak a közegészséget, közbiztosságot, közgazdaságot tekinti alapjának s erkölcsi célzattal nélkül tisztán csak az utilitarizmust szolgálja.

Vannak azonban törvényhatósági szabályrendeletek több megyében és városban, melyek erkölcsi és gazdasági célzattal, a jót a haszonnal párosítva, összesítik és pontosan részletezik az állatvédelmi intézkedéseket.

Egy ilyennek a tervezetét küldtem föl a Szentgotthárdi és Vidéki Állatvédő Egyesület megbízásából a vármegyei törvényhatóságához, de elutasító végzéssel jött vissza, mely szerint hasonló állatvédelmi intézkedések részint a törvényekben, a miniszteri rendeletekben, részint a vármegyei szabályrendeletekben vannak már. Megfelelőbbtük a belügyminiszter urhoz, de még nem jött vissza.

Egy ilyen összefoglaló és erkölcsi célzatu szabályrendeletnek pedig akkor is meg volna a létjogosultsága, ha életbe lépne az állatkinzás új törvénye. Erre azonban még várhatunk.

SZEMLE.

A „Berliner Tierschutz-Verein“ mult évi működéséről szóló jelentés szerint az egyesület által az 1906-ik évre kiadott állatvédő naptár 1 és fél millió példányban jelent meg. Ebből 400.000 példány mutatószám gyanánt küldetett szét megrendelések szerzése érdekében. A fennmaradó egy millió és százezer példányból 865.500 még az 1905-ik év végéig kelt el. Egyéb állatvédő könyveket és nyomtatványokat 3.000.000 példányban hozott az egyesület forgalomba. Az egyesület által kiadott állatvédő értesítő 6800 lapnak és folyóiratnak küldetik meg abból a célból, hogy állatvédő híreket hozhassanak. Az egyesület pénzkezelési adataiból megemlítjük, hogy a bevételek kerekszámában 136.000, a kiadások 134.000 márkát tettek. Az egyesületnek kezelése alatt lévő alapítványi tőke 251.000 márkára rug. m. i.

Az északamerikai állatvédő egyesület működése. Az amerikai Egyesült-Államok központi állatvédő egyesületének (American Society for the Prevention of Cruelty to Animals) tevékenységéről kívánunk néhány adatot közölni. Az 1904. és 1905. két évben az egyesület bevételei a következők voltak: pénztári maradvány 2400 dollár¹⁾, hagyaték 27.149 dollár, tagdíjak²⁾ és segélyek 13.204 dollár, birságpénzekből 8575 dollár, kamatok 86.630 dollár. A kiadások: központ 33.370 dollár, állatvédő állomások, menház és kutak 62.832 dollár, állatvédő irodalom és nyomdaköltségek 12.478 dollár, épületjavítás és adók 5495 dollár. Az egyesületnek 45 egyenruhával ellátott tisztviselője rendőri hatalommal van felruházva és New-York utcáin az állatvédő felügyeletet gyakorolja. Ezekon kívül az egyesületnek New-York-államban még 200 állandóan alkalmazott önkéntes felügyelője van. New-Yorknak 2 elővárosában szerencsétlenül járt állatok számára menedék-illetőleg kórházakat és 3 mentőkocsit tart fenn az egyesület. Az egyesület, mely 1890-ben nem egészen 4000 esetben lépett közbe állatkinzások meggátolása céljából, az 1903-ik évben több mint 39.000 esetben vétetett igénybe. Az egyesületnek az Egyesült-Államokban 250 fiók-egyesülete van. Az egyesület az állatvédő törvények és rendeletek egész sorozatát volt képes kieszközölni és neki köszönhető, hogy a kakas- és kutyaviadatok általában, a galamblovészét pedig New-York és Jersey államokban tiltottat. Érdekes megemlíteni, hogy az egyesület nemrég kieszközölte azt, hogy a newyorki kikötőben álló óriási szabadság-szobor, mely eddig minden éjjel kivilágítva, világitó-torony gyanánt szolgált és számtalan nekivágódó madárnak okozta halálát, jövőre csakis a nemzeti ünnep alkalmával legyen kivilágítva. Nem lehet azonban elhallgatni, hogy az állatvédő törekvéseknek röviden vázolt fejlettségével szemben még az Egyesült-Államokban is a nagy tömegnek nyers, talán mondhatni ellenséges indulata áll. Az egyesület legutóbbi évi jelentésében az elnök felpanaszolja, hogy az egyesület könnyelműen és indokolatlanul, vagy éretlen tréfálkozásból hivatik föl és vétetik igénybe közbenlépésre levél és telefon útján, holott a közbenlépésre minden alap hiányzik. Az egyesület elnöke azt a hihetetlen adatot említi fel, hogy 100 felhívás közül 75 esik a jelzett visszaélések kategóriájába.

m. i.

A vivisectio kérdése Angliában, bár ott a vivisectiót korlátozó törvényes szabályok minden egyéb államnál szigorubbak, folyton foglalkoztatja a közönséget. Így csak nemrég a vivisectio ellen irányuló tömeges kérvény került a parlament elé, mely 400.000 aláírással volt ellátva. Érdekes megemlíteni, hogy az angol parlament gyakorlata szerint a kérvénynek mindig egy összefüggő egésznek kell képezni. Ennélfogva a 400.000 aláírást tartalmazó izeket egymáshoz kellett ragasztani, úgy hogy az így keletkezett papirtekercs hossza közel 3 kilométert tett, sulya pedig 8800 fontot. (Ez az utóbbi adat vagy tulzás, vagy hiba lehet, mert egy méter papiros sulya e szerint közel 3 font volna. Szerk.)

1) 1 dollár = 5 korona.

2) A tagdíj évi 5 dollár.

Állatok világa.

Kutya mint turistavezető. A „Berliner Tageblatt“ Elzászból a következő közleményt teszi közzé: Gebweiler, Elzásznak ez a regényes fekvésű városkaja számtalan turista előtt ismeretes, akik onnan a négy óra alatt elérhető Gebweiler-Belchen hegycsúcsra rándulnak, mely a Vogesek egyik lemagasabb pontja. A Gebweilerben lévő és az „Arany ágyúhoz“, címzett szálló tulajdonosa évek óta gondoskodik arról, hogy az utat nem ismerő turisták vezető nélkül ne maradjanak, vezető gyanánt pedig Marquis nevű kutyáját állítja a turisták rendelkezésére. Marquis egy szent-bernáthegy-i és egy vadászkutya keresztezéséből származott. 75 cm, magas és jelenleg 8 éves. Ha egy turista a szállóba tér, Marquis nyomon követi mindenüvé és ha az illető az éjet a szállóban tölti, akkor a kutya a turista ajtaja előtt fekszik és induláskor a turista előtt vezet. Ha a turista több napot tölt a hegytetőn, akkor Marquis magában tér vissza gazdájához. A turisták természetesen mind megkedvelik az okos állatot és némelyek lelkesedése annyira megy, hogy, amint ez a „Berliner Tageblatt“ említi közleményében olvasható, Marquisnak hálájuk kifejezése gyanánt képes levelezőlapot küldenek, „melyeket a posta a címzettnek rendesen közvetít“.

m. i.

A fecskéről. Michelet, a világhírű francia író a következő kedves megfigyelést közli: „Akartok-e két csodásan hasonló dolgot megfigyelni, akkor nézzétek egyrészt az anyát, mikor gyermeke az első lépéseket próbálgatja nagynehezen és másrészt a fecskét, mikor kicsinyje elsősorban szárnyra kel. Ime, mindkét részen ugyanaz a nyugtalanság, bátorítás, példaadás és oktatás, a tettetett nyugalom, alapiában pedig a félelem és remegés... „Bizakodjál, nincs könnyebb ennél.“ A valóságban mindakét anya remeg bensejében. A fecske tanítása érdekfeszítő. Az anya szárnyait emelgeti; a kicsiny fecske figyelmesen nézi és utánozza, emelgeti szárnyait és anyjára tekintgetve, röpködni kezd. Mindez simán megy — beñn a fészekben. A nehézség akkor kezdődik, midőn arról van szó, hogy a kis madár a fészket elhagyja. Az anya biztatja, hívja, csalogatja egy kis rovarpréda mutogatásával, jutalomnak ígéretével és követésre ingerli a rovarlakoma kilátásával. A kis madár még habozik. Képzeltétek magatokat az ő helyzetébe. Itt nem arról van szó, hogy a kicsiny a szobában tegye meg első lépését édes anyja és dajka között, hogy esetleg puha párnákra essék. A fecske-anyának, aki a templom tornyáról intézi kicsinyjének első röptét, ugyancsak nehezére eshetik kicsinyének bátorítása, de még a saját maga bátorítása is ebben a döntő pillanatban. Mindketten, meg vagyok róla győződve, nem egy izben méregetik a mélységet és nézegetik a kemény kövezetet. Réám nézve, mondhatom, ez a jelenet nagy és megindító. A kicsiny kell, hogy higgyen anyjának, az anya kell, hogy bízzék a kicsiny madár szárnyaiban. Szép és magasztos kiindulás ez!... De a kis madár hitt, szárnyra kelt és nem fog elbukni. Remegve lebeg az

ég atyai fuvallatában, bátorítva az anya biztató hangja által... Megtörtént... Ezentul bátran fogja szelni a levegőt, nem törődve széllal és viharral, erőt merítve az első kísérletből, amidőn a hit vezérelte.“ *m. i.*

Madárvédő macska. A „Mitteilungen über die Vogelwelt“ czimű Bécsben megjelenő folyóiratban egy temesvári olvasója a lapnak előadja, hogy a mult kemény tél folyamán, midőn nagy hó lepte a földet és zord hideg időjárás uralkodott, házi macskájuk, mely egyéb-iránt kitünő patkányfogó volt, a hóban egy félig megmerevedett seregélyt talált, és azt szárnyánál fogva óvatosan a szobába hozta, ahol a háziak a macskától elvették, anélkül, hogy ez ellenkezett volna. A seregély a meleg szobában csakhamar magához tért és kalitkába került. Másnap ugyanez az eset adta elő magát egy második seregélylyel, melyet szintén félig megfagyva, kívülről hozott be a macska. Az „Archiv für Tierschutz-Bestrebungen“, mely ezt a közleményt reprodukálja, azt a megjegyzést fűzi hozzá, miszerint nem tudja elgondolni, mi birta reá a macskát, mely annyira szereti a madárhúst, arra, hogy természetét megtagadja. *m. i.*

VEGYESEK.

A rovargyűjtés az állatvédők szempontjából. Az állatvédők nagy része helyteleníti a rovargyűjtésnek azt a nagyban elterjedt módját, melyet jobbára szülők vagy tanítók biztatására a gyermekek gyakorolnak. Az állatvédők úgy érvelnek, hogy az ilyen rovargyűjtésnek az oktatás kevés hasznát veszi, ellenben a gyermek, aki folyton futkos és kapkod a röpködő rovarok vagy pillangók után, futkosása közben nem jut a természetnek olyanira kívánatos nyugodt megfigyeléséhez és azáltal, hogy a gombostűvel átszurt állatkák vonaglásában gyönyörködik, eltompul benne a részvét, a szánalom, a szív nemesebb érzése. Alighanem helyesebb, ha a gyermek künn a szabadban növények és ásványok gyűjtésével foglalkozik és a rovarvilág körül való ismereteinek gyarapítása céljából az állatok pusztá megfigyelésére, a látottak leírására, esetleg rajzban való kifejezésére szorítkozik, ami a szokásos rovar- és pillangófogdosásnál jóval nehezebb, de hálásabb is.

Amerikai lóistállók. Német állatvédő lapok és folyóiratok szíltében tárgyalják azt a gondosságot, melyet amerikai lótartó gazdák, fuvarosok és mások a lóistállók czélszerű építésére fordítanak. Eltekintve attól, hogy az istállók szellősek, világosak és tágasak, lehetőleg mellőzik az oly padlásokat, melyeken munka zaja az állatokat nyugtalaníthatná. Minden lóra 2:30 m. magasságban egy ablak esik, mely 0,9 m. magas és ugyanannyi széles és felfelé csapódik. A burkolatnak tisztasági és egészségügyi szempontból leginkább szokásos neme a lóállásban egy agyag- és sárkeverék, mely kö- alapon nyugszik és könnyen megújítható. A lóállások közötti járásban a burkolatot egy 13 cm. vastag, tömött betonréteg fölött egy 3 cm. portlandcementréteg ké-

pezi. A hig ürülék levezetésére 15 cm. bőségű öntöttvasból készült csatornázás szolgál. A lovak lekotására szolgáló készülékek 150 cm. magasságban vannak alkalmazva. Szénatartó rácsokat az istállóban nem alkalmaznak, mert — így mondják — „a ló természetéhez képest táplálékát a földről szedi, nem pedig a fáról“. Azért a nálunk szokásos zablókat a földön alkalmazott mozgó takarmányvályuk helyettesítik, melyek fából vagy czinezett vasból készülnek és nap-nap után alaposan tisztogattnak. *m. i.*

Egy ideális emberbarát és állatvédő emléket elevenítik fel német szaklapok. Sturz János Jakabról van szó, aki 1800-ban a Majna melletti Frankfurtban született és 1877-ben halt meg. Sturz mint fiatal mérnök Angliában, Mexikóban és Braziliában működött s utóbbi államban jövedelmező és tekintélyes állásra tett szert, melyet azonban csakhamar elvesztett, mert az országban divó rabszolgaság eltörléséért és az Európából való bevándorlás szabadáá tételéért agitált. Majdnem elszegényedve tért vissza Európába és Angliában, végre reábirta a kormányt arra, hogy a brazíliai rabszolgakereskedés megszüntetését kierőszakolja. Ennek következtében Brazília a szükséges munkaerő beszerzése végett az európai bevándorlásra lévén utalva, az országból ugyszólván kiűzött Sturzt németországi főkonzulává nevezte ki (1843) abból a célból, hogy a Braziliába való bevándorlást szervezze és irányítsa. Ennek az intézkedésnek meg is volt az eredménye, mert a németek tömegesen keresték fel Braziliát. Itt azonban az ültetvények régi rabszolgatartó tulajdonosai visszaéltek a bevándorlók jóhiszeműségével és tehetetlenségével és a kilátásba helyezett előnyök és kedvezmények helyett a telepeseket kiszarolták, kizsákmányolták és tönkretették. Sturz mindnagyoobb nyomatékkal küzdött a visszaélések ellen, figyelmeztette a kivándorlókat, a kormányokat. Önzetlen és emberbaráti működésének eredménye az volt, hogy a brazíliai kormány őt 1859-ben 5000 tallér fizetéssel járó hivatalából nyugdíj nélkül elbocsátotta. Sturz most ugyszólván teljes vagyonának feláldozásával folytatta az agitációt, míg végre 1863-ban a porosz kormány a brazíliai kivándorlási ügynököktől az összes engedélyeket megvonta. Sturznak nagyszabásu emberbaráti érzése ugyszólván az egész világot felkarolta, több jeles munkában tett szolgálatot az emberiség szellemi és anyagi jólétének és ugyanazzal a lelkesedéssel, melylyel utóbb német honfitársait a brazíliai szolgaságból kimentette, küzdött a kínai kulikkal üzött rabszolgakereskedés ellen is és megérte, hogy a kormányok azt megszüntették. Sturznak ideális szelleme, mely az életből ugyszólván minden nyomort és fájdalmat ki akart küszöbölni, felkarolta az állatoknak, e néma szenvedőknek sorsát is. Akkoriban Németországban, még Berlinben is a vágásra szánt borjúkat lábaiknál guzba kötözve, fejüket lelőgatva, rudakon nordozták, vagy élettelen áruként hanyták fel és le a szekerekre, vasuti kocsikra. Az állatok így órákig, sőt napokig heverték egymáson rakásra dobálva a vasuti kocsikban vagy a vásártereken, éhen szomjan, védtelenül kiszolgáltatva a legyek légióinak. Sturz az emberiség és civilizáció nevében felvette

a küzdelmet ez ellen a barbár szokás ellen. Midőn a már öreg, de fiatalos hévvel küzdő férfiúnak röpiratai és számtalan hirlapi cikkei, intései és kérései hiábavaló voltak, Sturz a berlini lapokban egy intést tett közzé, melyben kijelentette, hogy minden további esetben az állatkinzók ellen mint vádló fog fellépni. Rosszakaratu kicsinyléssel fogadták az állatkinzó mészárosok és kupeczek az intelmet. Sturz azonban egy sereg gyerkőczöt szerződttetett kémekül és tanuként maga mellé vett hordárok segítségével minden egyes esetet a rendőröknek bejelentett és ebben az ellenséges érdekeltek néha tettlegességig fajuló támadásainak daczára szívósan ki-tartott mindaddig, míg végre évekig tartó nehéz küzdelem és sulyos anyagi áldozatok árán Sturz elérte azt, hogy a rendőrség a borjuk guzsbakötését véglegesen megtiltotta. A nemesszívü öreg ember, évekig tartó küzdelmének tanulságain okulván, az állatbaráti törekvéseivel szemben tapasztalt ellenséges indulatok legyő-zését tűzte ki feladatául és áldásdus életének utolsó üdvös cselekményeképpen „Des Kindes liebste Gespiel-en“ cím alatt egy képeskönyvet adott ki a háziállatok ábráival és leírásával, melyet a gyermekek között sok ezernyi példányban ajándékkép osztogatott. *m. í.*

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

IX., Ernő-utca 11—13.

Telefon 85—12.

Uj tagok:

Alapítók: Albertini János, kéményseprő-m. 50 koronával, dr. Zsigmondy Jenő, ügyvéd, Koppély Géza földbirtokos, 40 koronával.

Rendes tagok: Pauer Béla, Antók Ferenc, fővárosi hivatalnok, Keszthelyvidéki Gazdakör Állatvédelmi Ügyosztálya, Girscht Károly, postahivatalnok, Hock János, országgy. képviselő, plébános, özv. Földváry Miklósné, Földvári Valerie, Barthos Gyula, főerdész, Stadler Miksa, állatorvos, Beinstingl József Emil, kalapgyáros, Dr. Demtsa Pál, kismarosi elemi iskola, Stodola Ida Éva, Kálmán József, plébános, özv. dr. Sárfy Elekné, Prochaszka Edéné, háztulajdonos, Janssen Lajosné, Müller Albert, háztulajdonos, Strausz Adolfné, nagyfuvaros neje, Keglevich Ilona grófnő, Hell Ilona, Benkes Ferencz, Scholz Frigyes, főhadnagy, Hámor József, vendéglős, Rajczy Kálmán, Aranyosmaróth, Pongrácz Henrik ezredes neje.

IRODALOM.

A Madarak és a Fák napja. Irta Vaday József közs. isk. igazgató Nagyváradon. Az Országos Állatvédő Egyesület által a „Madarak és Fák napja“ tárgyában kiirt irodalmi pályázatra beérkezett pályamunkák bírálata még folyamatban van és így huzamosb idő kell, míg az utmutatások megjelennek. Ily körülmények között nagyon örvendetes, hogy a fent érintett munka megjelent, de még sokkal örvendetesebb az, hogy egy igen derék munkával vagyunk gazdagabbak. Vaday igazgató teljesen megértette és átértette az új intézmény lényegét és jelentőségét. A nem nagy terjedelmű, de tartalmas munka tartalmából kiemeljük a következőket: A tanító teendője a program készítésnél. Programok. Alkalmi versek, mondák, dalok. Hogy élnek a nálunk lakó hasznos madarak. Hányfélék a madarak. A madarak fészkeiről. Naptár a költözőmadarak érkezésének megfigyeléséhez. A lelkes szerző kiváló érdeme, hogy részletes utmutatást ad a tanítóknak teendőikre nézve. Egy pompás eszmét pendit meg, t. i. a növendékek ligáját. „A liga tagjai szent fogadalmat fognak tenni, hogy védői lesznek a madaraknak és ültetői, ápolói a fáknak.“ Az életrevaló és minden tekintetben alkalomszerű munkára még visszatérünk. Addig is melegen ajánljuk mindenki figyelmébe. *m.*

Vidéki egyesületek.

A soproni állatvédő egyesület az idei első negyedévi rendes választmányi gyűlését február hó 18-án tartotta meg.

Tárgyai a következők voltak:

I. Másodtitkár felolvasta az utolsó gyűlésről felvett jegyzőkönyvet, amely a választmány hozzájárulása után, Hatvan Ferencz alelnök, mint elnökök által hitelesítve lett.

II. Első titkár előadta az utolsó gyűlés óta történeteket; ezek közül fontosabbak:

1. Váríts Károly, kismarton-felsőhegyi, prépost-plébános urnak, — aki az egyesületnek tiszteletbeli tagja, — ő Felsége a Ferenc József lovagrendjelet méltóztatott adományozni.

Az egyesület ezen alkalomból átíratilag szívélyesen üdvözölte a prépost urat, amire a kitüntetett az egyesületnek hálás köszönetet mondott.

2. Bölöny Ödön, hercegi tisztartó ur rendelt a fraknó-ápolda-kert számára négy darab kétosztályu madár-etető házikót. Ezek a beszerzési áron át lettek engedve.

3. Első titkár beküldött az országos állatvédő egyesülethez egy, a galamblovészeti sport ellen irányított indítványt.

4. A sopron-városi tanács szegény iskolás gyermekek számára 200 drb. naptárt vett.

5. Az egyesület részéről itt ingyenesen alkalmazott madárfészekodvak közül azok, amelyeket a viharok megrongáltak, (összesen 20 drb.) ujjakkal lettek kicserélve,

6. Beszeresztetett husz darab új, kétosztályu madáretető házikó. E közül 18 darab itt fel is lett állítva, 2 darab raktáron van.

7. „A Természet“ czimü magyar lap — és a Leipzigben megjelenő „Deutscher Tierfreund“ címü állatvédelmi-lap, legnagyobb sajnálatunkra, 1906. végével megszűntek megjelenni.

8. Az itteni siketnéma-intézet összes növendékeinek (47

gyermeknek) mult évben is küldtünk karácsonyi ajándékuul egy-egy drb. gyermeknapárt.

9. Gyűjteménytárunk számára beszereztetett egy üvegajtós nagy szekrény; ez a kath. főelemi iskolai igazgatóság szives engedélye folytán, az iskola épületben lett elhelyezve, ahol a könyvtárunk is van.

10. Egy, az első titkárnál történt azon feljelentés, amely szerint Sopron környékén madárfogdosók üzük gyalázatos mesterségüket, közöltetett a rendőrfőkapitánysággal és a csendőrszárnyparancsnoksággal is, akik szigorú ellenőrzésre utasították legényiségüket.

11. Összes tagjaink az idén egy-egy ingyen példányát kapták Krump Miklós: „A turista és az állatvédelem“ című és Dr. Horváth Kornél: „Néma szenvedők“ című munkájának. Megkapták az 1906. évről szóló jelentést is.

12. 18 városi rendőr, aki az állatvédelem terén működött, a kitűzött jutalmazásban részesült.

13. A volt fészek-odu készlet elfogyott. Első titkár indítványa folytán eladási célokra ilyenek többé nem készítettnek, mert Baranya-Kárászon már megnyitott az első magyar fészekodu-gyár.

Az egyesület részéről ingyenesen alkalmazandó fészkelőket illetőleg elhatároztatott, hogy ezek továbbra is házilag lesznek készítve, még pedig főképen azért, mert a beszerzésük nagyon megdrágítja azokat.

14. Az első magyar fészekodu-gyár küldött egy-egy darab egész A) B) és C)-féle odut és az A) és B)-nek egy-egy át-metszetét és mindegyikhez egy magyarázó feliratot, hogy ezeket a gyűjtemény-tárban úgy helyezhesse el, hogy bárki láthassa, ami nemcsak nemes ügyünk, hanem a gyárnak is hasznára lehet.

A gyár közlése szerint, a mult évben 6148 darabot adott el. A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami erdőbirtokok számára most rendelt ott 3489 odut, 4 etető kunyhót és 56 etető szekrényt.

15. Az országos állatvédő egyesület által kiadott 1906/7. évi gyermeknapártól rendeltek nálunk az itteni iskolák számára összesen 1500 darabot.

16. A madár-fészek-odvak iránti megkereséseket a baranya-kárászi gyárhoz utasította az első titkár.

17. Az évi értesítőkkal az odu-gyártól kapott 300 drb. árjegyzék is szét lett küldve.

18. A könyvtárnak tíz új könyv (állatvédelmi irodalom) lett, előzetes bekötötés után, átadva.

19. Az 1906. évről szóló jelentés 300 példányban lett nyomtatva és tartalmazza a könyvtárban levő könyvek és gyűjtemény tárgyainak jegyzékét is.

20. Az utolsó gyűlés óta (1906. decz. 26.) 144 ügyet, illetve levelezést intézett el az első titkár.

III. Hatvan Ferenc elnökölő alelnök közli, hogy a mai gyűlést már azért is szükséges volt most egybehívni, hogy a f. hó 27-én tartandó közgyűlés elé az elnökválasztást illetőleg határozott javaslattal léphessünk. Hosszabb beszédben ecseteli Kajába Lajos, állami felső kereskedelmi iskolai igazgató nemes tulajdonságait és melegen ajánlja mint elnök-jelöltet.

Az indítvány egyhangulag el lett fogadva.

IV. Mint új tagok beirattak: Eigner István, Hetey Elek, Hetey Elekné, Kajába Lajos és Reich Károly.

Krump M. titkár.

A Temesvári Állatvédő-Egyesületből. Február utolsó napján tartotta meg a Temesvári Állatvédő-Egyesület rendes választmányi ülését a városháza tanácstermében Kovácsis Gyula elnökle alatt. Kiváló érdekességet kölcsönzött az ülésnek báró Ambrózy Béla előadása a madarak téli etetéséről. A hirneves természetbúvár, méhész, nemes humanista és állatvédő előadására megjelentek: dr. Telbisz Károly udvari tanácsos, polgármester, egyleti diszelnök, Tihanyi György és Grünbaum Lajos egyleti alelnök, dr. Petruss József, Jeszenszky Béla, Németh Kálmán és dr. Mály Dezső, egyleti tagok, Pánczél Lajos és Lukász Ferencz tiszteletbeli tagok, Berky Gusztáv, az Országos Állatvédő-Egyesület tagja s a választmány többi tagjai közül Krämer Frigyes, Leyritz Ignác, dr. Matolay Zoltán, Gokler Antal és az egyleti titkár, dr. Tökés István.

Báró Ambrózy Béla köszönetet mondván az Állatvédő Egyesületnek az előadásra szóló megtisztelő meghívásért, jelzi, hogy ő nem szakudós, ornithologus, inkább gyakorlati természetbarát, aki az állattenyésztés mai főirányán (ló-, szarvasmarha- és sertés-tenyésztésen) kívül ezelőtt a tengeri nyul tenyésztésével és mindmáig főleg a méhészettel foglalkozott. A méhészet az ő szakmája, a melylyel való léleknevesítő foglalkozás különös bepillantást enged a természet nagyszerűségébe s az embert a méh csodás világával bámulatra ragadja! A természettel való behatóbb foglalkozást, a humanizmus és az állatvédelem nagy eszméi iránt érzett fogékonyságát azon az európai tanulmányuton szerezte és fejlesztette ki, melyre szigorú katonai nevelése és 16 éves katonai szolgálata után 1867-ben indult. Lipcsében Blunsklitet hallgatta; Londonban Sir John Lubbockhoz az anatomia egyetemi tanárához ajánlotta őt be gróf Wolkenstein nagykövetségünk. Sir John Lubbock tanította őt az állatvédelem nagy fontosságára és művelésére, ami Angliából indult ki, hol ma is az Angol Királyi Madárvédő Társulat az egyik legtekintélyesebb egyesülés ezen a téren. Ez a tanár könyveket írt és százával alakította meg az állatvédő egyesületeket. Két év múlva a párizsi politechnikumon tanult; itt Monsieur Henri Hamet, a professeur de l'agriculture au Luxembourg a zoológiában s a méhészetben az állatvédelem nagy jelentőségét véste elméjébe, tanítván, hogy amint a gyermekeket védjük, úgy kell védenünk az állatokat. Franciaországban alig van városka, ahol állatvédő egyesület ne volna! Később Németországban Settegastól és dr. von Sieboltól, stb. sokat tanult, nagyon megszerette a természettudományokat. Jegyzeteket, állatvédő egyesületi alapszabályokat hozott magával, de tevékenységét életviszonyai másminő tereken vették munkába. Azonban 30 év óta tényleg gyakorolja az állatvédelmet s főleg a madarakra nézve is. Állatait nem erőlteti túl és jól tartja, hogy jó, egészséges kinezésűek legyenek, — ütni pedig éppen nem hagyja. Szomszédjainak jószágai gyengék, soványak: az ő lovai, borjai egészségesek, erősek. Az állatvédelem tehát anyagilag is kifizeti magát, mert a gondozott állat értékesebb és drágább is elkél, azonkívül pedig az állat mindig háládatos is a jó bánásmóddért, csakugy mint néha az emberek. Lelke vonzalmából, érdeklődéséből s gyönyörűségéből fordult a madárvilág felé, ennek sok fajtát és fajtáját szépségeért, hasznosságáért védelemben részesíti, eteti s gyönyörködik bennök. A különféle madarakkal különbözően kell elbánni; némelyeket télen hussal is kell tartani. Ha alkalmasan elhelyezett deszkalapra repczt, olajos növénymagot szór: a czinke, tengelicze, kurtakalapács, stb. eljö s rászáll még a messze erdőből is, kivált az ilyen hosszú és zuzmarás, havas hideg télen, aminő ez a mostani vagy az 1886-iki tél volt, amikor márczius 15-én szánon jártak s ő megfagyott búbos pacsirtákat talált a temesvári országuton. Ő is madáreléséget

szokott kirakni, odacsalogatta a madarakat kertjébe és az egyik madár közölni tudván a másikkal, hol van eleség, odacsalogatja a többit is, csakugy mint a méh zsongásával a jó viráglegelőre tereli társai. Hozzá Temes-Gyarmathára a vadászerdőből Temesvár mellől elmennek a madarak. A búbos pacsirták az egész faluból felhőszámba repülnek az ő etetőjéhez; oly érzékük van a madaraknak, hogy pontosan még az órát is tudják, mikor jő az ő védője a rostaaljával etetni. Az őrgébics (szürke-, nagy-, töviszuró- vagy vörösféjű- és kis-örgébics) reszelt húst szeretnek. Ezeknek a szárnyasok beleit darálja össze. Az étkező madarak reggeltől délutánig jönnek, bizalmasokká válnak (csak macskától őrzeni kell az etetőhelyet), hozzászoknak a takarmányozáshoz és nem pusztulnak el. Ime, oly csekély fáradsággal annyi jót és hasznosat lehet tenni! Valóban óhajtható, hogy minden kvalifikált ember takarmányozza télen a madarakat. Bécsben a Stadtparkban, Práterben állatvédelmi feliratos etetőládikák vannak, ott a madarak szelidek, az emberekhez szokottak, akárcsak a tyukok. Ezt Magyarországon is meg kell honosítanunk, mert nagyon fogynak az énekes rovarévóink. Hová lettek? A lépvessző s a lelketlen, okatlan madarászás pusztította ki azokat. Kennessey Kálmán, Máday Izidor, Saárossy-Kapeller Ferencz működött közre annak idején az ő kérése folytán is, hogy semmiféle postaküldeményben ne lehessen madarakat elszállítani. Van ugyan megengedett export és import is a madarakban. Ha mi ugy nevelnők a kanárikat, mint a Harz-ban, ahol nincsen ház 30–40 kanári nélkül: ez a mi népünknek is olyan jó és hasznos volna. Azonban a szigorú postatartifák mellett még manapság is nagy a madárexport! Erélyes rendőrhatalomai tisztviselők közbe lépése szükséges ezeket támogatása a közönség részéről. Ő maga lefoglalhatja a postán a madárkijutványokat s feljelenti. A népet fel kell világosítani a lépvessző nagy ártalmáról, hisz a lépről elmenekülő madárka is elvesz, mert ragad és beteg lesz. Nagy erély, kormányzati hozzájárulás és társadalmi közreműködés kell ide, főleg a művelt emberek részéről. A téli etetés igen fontos és hasznos. Nyáron nem kell a madarakkal törődni, csak gyönyörködni kell bennök, amint szerelmeskednek, énekelnek, pusztítják a rovarokat és biztosítják gyümölcsfaik reménységét. Igaz, némely madárkák apróbb károkat okoznak. Így a nálunk nem is védett őrgébics mindenféle méhet is megeszik, a fecske is, de főleg — mintha ki tudná keresni — csak a hereméheket. Azonban az ilyen madárból nem sok van és nem is gyarapodnak. Ajánlja a madárvédelem buzgó gyakorlását s a madárfogás erős ellenőrzését. Így jönnek vissza a régi szép idők, amikor — a negyvenes években — minden fa tele volt zenélőkkel, míg ma — ezek csak ritka vendégek immár! Mindent el kell tehát követnünk megmentésükre és gyarapodásukra törvényhozási, közigazgatási és szociális uton is.

Az elnök szívélyesen köszönte az illusztris előadónak élvezetes és barátságos ismertetését, üdvözölte a díszelnökök megjelenéséért s kérte, hogy a Temesvári Állatvédő Egyesületet s az állatvédelmi eszmék terjesztését és gyakorlati munkálását hathatós érdeklődésükkel jövőre is támogassák.

Ezután az állatvédelmi pályázatra beérkezett 10 pályaművet bírálta el a választmány, 20 — 15 — 10 — 10 — 5 korona pályadíj odaítélése, valamint 20 — 10 — 5 — 5 korona állatvédelmi jutalomdíj kiosztására a közgyűlésnek javaslatot készített. Elparentálták Drobnik Izidor cs. és kir. őrnagyot, az egyesület volt derék tagját, új tagul felvették dr. Mannheim I. vármegyei alorvost s az ülés véget ért.

Dr. Tökés István, titkár.

Alakuló közgyűlés. Esztergom szab. kir. város tanácstermében 1907. február 13 án szerdán délután 3 órakor alakult meg az „Országos Állatvédő Egyesület Esztergommegyei Fiókjá.” *Jelen voltak:* Marosi József, Mattyasovszky Lajos, Gödör Kap. János, Kuszenda János, dr. Wiplinger Ödön, Grósz Ferencz, Székely Henrik, Grátzer Pius, Dombay Narcis, dr. Brenner Antal, Grósz Ferenczné, Szecskey Kornél, Szecskey Kornélné, Berán Károly, Berán Károlyné, Szölgvény Gyula, Szölgvény Gyuláné, Schrott Amália, Etter Ödön, dr. Marosi Károly, dr. Mattyasovszky Béla, dr. Major Ödön, Litschauer Sándor, Miklóssy József, Szentgyörgyi József, Osváth Andor, Magyary László, Hoffmann Ferencz, Baugh Rezső, Schönbeck Imre, Philipp Konrád, Vitál István, Huzás István, Szvoboda Román, Szoleczky János, Kerschbaumayer Károly, Kovács János, Holop Mihály, Szokoly István, Tóth János, Rothnagel Ferencz, Gyapay Pál, dr. Perényi Kálmán, Kollár Károly, Istváffy N., Mendl József, Nagy Antal, Bleszl Ferencz, Ékesy Edé, dr. Kukuljevič József az O. Á. V. E. kiküldöttje.

Marosi József, mint a szervező-bizottságnak (Marosi József, Kerschbaumayer Károly, Székely Henrik, Litschauer Sándor, Szölgvény Gyula és Grátzer Pius) tagja és eddigi vezetője, megköszöni a közönségnek a szíves megjelenést s röviden fejtegetve a jelen gyűlés célját, lelkes beszéddel megnyitja a gyűlést. A megnyitás után a gyűlés mindenekelőtt 3 tagu küldöttséget (lovag Mattyasovszky Lajos, Kerschbaumayer Károly és Szölgvény Gyula urak) meneszt a főispán ur ő méltóságának a gyűlésbe meghívására; addig is felfüggeszti tanácskozáását. Ő méltósága Gyapay Pál megérkezését lelkes éljenzéssel fogadják mindnyájan. Marosi üdvözlőli Ő méltóságát és felkéri, hogy az alakuló új egyesületnek, az „Országos Állatvédő Egyesület Esztergommegyei Fiókjá” védnökségét elfogadni kegyeskedjék. Ő méltósága köszönettel veszi a megtiszteltetést s mivel úgy látja, hogy ezen egyesület a város és a megye közgazdasági érdekeit előmozdítani törekszik, a védnökséget elfogadja. Erre Marosi József bemutatja Ő méltóságának s az egybegyűlteknél dr. Kukuljevič József, budapesti m. kir. állatorvos, az „Állatvédelem” szerkesztőjét s felkéri felolvasásának megtartására. Kukuljevičnek mindvégig érdekes s figyelmet keltő felolvasását „A madarak védelméről etikai szempontból” a gyűlés lelkes tapsal jutalmazta. A felolvasás alatt a vezető elnökség üdvözlő táviratot küldött dr. Darányi Ignác és gróf Apponyi Albert miniszterek számára. A felolvasás végeztével Marosi József köszönetet mond a felolvasónak a szíves fáradozásért, egyuttal köszönetet mond a helybeli sajtónak a támogatásért s ezután a szervező-bizottság nevében a gyűlés vezetéséről leköszön s a gyűlésnek további vezetésére korelnökül ajánlja lovag Mattyasovszky Lajos urat, akit a gyűlés egyhangulag korelnöknek választ meg, jegyzőül pedig Szölgvény Gyulát. Mattyasovszky Lajos megköszöni a kitüntetést s szép beszéd kíséretében elfoglalja az elnöki széket; megemlíti, hogy ámbár többen is vannak a jelenlevők között, akiknek a keresztlevelét előbb állították ki, mint az övét, de azért meri állítani, hogy régebbi madár- és állatvédő aligha van a jelenlevők között, mint ő, mert ő már kora ifjúságától fogva a gazdasági pályán működött; örömmel fogadja el a megtisztelő korelnöki széket. Mindenekelőtt indítványozza, hogy díszelnökül válassza meg a gyűlés Perényi Kálmán dr. alispánt és Wimmer Imre polgármester urat, mint a hatóságok fejeit. A gyűlés az indítványt örömmel elfogadja. Ezután felhossa Mattyasovszky Lajos, hogy az új egyesület számára elnökül méltóbbat aligha találhat, mint a szervező-bizottságnak eddig is lelkes vezetőjét, Marosi József urat, s ezért őt ajánlja elnöknek. A gyűlés kitörő lelkes-

déssel megválasztja az „Országos Állatvédő-Egyesület Esztergom-megyei Fiókjá” elnökévé Marosi Józsefet. Marosi meghatottan mond köszönetet s igéri a munkás tevékenységet, egyuttal kéri a közönség támogatását s éljenzés közepette elfoglalja az elnöki széket. Következett azután az egyesület alapszabályainak felolvasása; minthogy azonban minden egyes jelenlevőnek nyomtatott példányban kiosztatott s a gyűlés folyama alatt ki-ki olvasta, azért az alapszabályokat a gyűlés felolvasottaknak és elfogadottaknak tekinti, s áttér a tisztikar megválasztására. A választás eredménye a következő:

alelnökök: Grósz Ferenczné, Müller Ernőné, Etter Gyuláné, Grósz Ferencz, Geiger Ferencz, Elsztanek Antal;
 ügyész: dr. Mattyasovszky Béla;
 pénztáros: Philipp Konrád;
 titkár: Grátzer Pius;
 számvizsgálók (akik egyszersmind a választmány tagjai):
 Magyary László, Schönbeck Imre, Viola Kálmán.

Választmányi tagoknak megválasztottak: dr. Áldori Mór, Bachl János, Bleszl Ferencz, Brutsy János, dr. Berényi Gyula, Etter Gyula, dr. Fehér Gyula, Frey Ferencz, dr. Gedeon Kálmán, Gödör Kap. János, Guzvenits Vilmos, Ivenits Gyula, Ivanovits Béla, Klement Ferencz, Kerschbaummayr Károly, Leitgeb János, Lindtner János, Litschauer Sándor, Mattyasovszky Lajos, Müller Ernő, Nagy Antal, Osváth Andor, Pelczer Lipót, dr. Prokopp Gyula, Székely Henrik, Szölgvény Gyula, Venisch Gyula.

A választmányi tagok megválasztása után az elnök megköszöni a jelenlevőknek a szíves megjelenést és érdeklődést; az alakuló jegyzőkönyv hitelesítésére fölkeri Magyary László és Schönbeck Imre urakat; végre az „Országos Állatvédő Egyesület Esztergom-megyei Fiókjá”-t, mely ez idő szerint 108 taggal bír, megalakultnak jelentvén ki, a gyűlést lelkes éljenzés közepette berekesztí.

Grátzer Pius, titkár.

Az „O. Á. E. Esztergom-megyei Fiókjá” 1907. február hó 13-án d. u. 1/25-kor tartotta első választmányi ülését. Az alakuló közgyűlést nyomban választmányi gyűlés követte.

Jelen voltak: Marosi József, Grósz Ferencz, Bleszl Ferencz, Schönbeck Imre, Nagy Antal, dr. Mattyasovszky Béla, Litschauer Sándor, Szölgvény Gyula, Grátzer Pius, Magyary László, Kerschbaummayr Károly. Továbbá mint érdeklődők jelen voltak: dr. Kukuljevič József, Osváth Andor, Kuszenda János.

Elnök az egyesület feladatáról beszél; egyik ilyen feladatunk a fészekoduk felállítása (eddig 100 drb. fészekodut rendelünk ifj. Kühnel Mártontól (Baranya-Kárászról); egy másik fela-

datunk: a madárkák etetése télen; a szervezők kis csapata gondoskodott, hogy eddig is már több etető legyen felállítva; ha ezekkel a fészekodukkal és etetőkkel némi kis eredményt érhetnénk is el, akkor a földműves nép is utánozna bennünket a madarak védelmében, mert ő is táplálná őket etetők felállításával s szaporítani igyekeznék őket a fészekoduk elhelyezésével. Megemlíti továbbá, hogy helybeli jónevű iparosunk, Magyary László, készít olcsó fészekodukat (ára 40 fillér). Kéri az elnök, hogy jelentését a választmány szíveskedjék tudomásul venni; egyuttal esetleges indítványok után kérdezősködik.

Indítványok: 1. Schönbeck Imre indítványozza, hogy az erdei vágásokban az odvas fákat az erdészről meg kellene venni s fészekoduknak használni. Ezzel szemben Szölgvény Gyula azt ajánlja, hogy sokkal czélszerűbb kipróbált, kész fészekodukat helyezni el.

2. Bleszl Ferencz a fészekoduk elhelyezésére nézve ajánlja, hogy azokat ne a garami oldalon, a Szt. János kertnél, ahol csak cseresznye és barack terem és ne a megyei gazdasági telepen helyezzük el, hanem inkább a kőalji szőlőkben, a Diósvölgyben, a Szarvashegy déli oldalán, a Custos déli oldalán, az öreg kut felé.

3. Nagy Antal azt ajánlja, hogy valamint az alkohol- és fűdövészellenes mozgalom, úgy az állatvédelem is belevitessék a középiskolákba.

4. Dr. Kukuljevič ajánlja, hogy néhány nyilvános helyen nagyobb madáretetőket kellene elhelyezni.

5. Ezután elnöklő Marosi József meleg szavakkal emlékszik meg azokról, akiknek nagy érdemeik vannak a madárvédelem s általában az állatvédelem terén s azért indítványozza, hogy a jelen választmányi ülésből nagy érdemeiket elismerő, üdvözlő iratot intéz hozzájuk és pedig: az „Országos Állatvédő Egyesület”-hez, Kakass Kálmán urhoz, Herman Ottó urhoz, Chernel István urhoz.

6. Bleszl Ferencz igaz szívből mond köszönetet a központ kiküldöttjének, dr. Kukuljevič József magy. kir. állatorvos urnak, hogy fáradozásával és buzdításaival lehetővé tette az „O. Á. E. Esztergom-megyei Fiókjá”-nak megalakulását s indítványozza, hogy jegyzőkönyvileg köszönjük meg buzgósgát, amihez az egész választmány kész örömmel hozzájárul.

Befejezésül elnöklő Marosi József megemlíti, hogy az egyesületnek támogatása czéljából megkeresendők volnának a hercegprimás ő eminentiája, a méltóságos főkapitány, az esztergom-megyei nagyobb uradalmak, pl. a Metternich herceg-féle; ezután megköszöni a választmánynak a tanulságos eszmecserét s a választmány éljenzése közben a gyűlést bezárja.

Grátzer P. titkár.

„JÓKAI” KÖNYV- ÉS KÖNYOMDA

BUDAPEST VII.,
Thököly-ut 28. szám.
Telefonsz.: 96—32.

A minden ízében modernül felszerelt, legújabb rendszerű gépekkel ellátott és villanyüzemre berendezett nyomda, a melynek kereskedelmi és technikai vezetése a magyar nyomdaiiparban elsőrangú szakemberek kezében van, teljes mértékben képes az üzleti világban előforduló bármely nyomtatvány, reklám és árjegyzék eredeti, minden sablontól ment előállítására. De egyik főfeladatát tekintti a nyomdászat magasabb színvonalu ágának kultiválását is, mint: duplex-autotypiai, dombornyomások, valamint a három-, négy- és többszínnyomások előállítását. ————— Jutányos árszabás.

ÁLLATVÉDELEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN

IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

IV. ÉVFOLYAM

1907 ÁPRILIS

·: 4. SZÁM ·:

TARTALOM: Egyéves csikó munkáltatása. — Madárvédelem Haraszt-pusztán és Kékkőn. I. — *Szemle:* A vasárnapi puskások. — Állandó itatók a lovak számára. — Elefántokat védő egyesület Párisban. — *Állatok világa:* A fogolynek anyai szeretetéről. — Adatok az állatok szellemi tehetségeiről. — Az angora-macska. — Kutyahűség a halálon túl. — *Vegyések:* Nagylelkű adomány. — A szakácskönyvek revíziója. — Madárvédelmi előadások. — A zöld vagy leveli béka átteleltetése. — Legyek elleni védekezés az istállóban. — Irodalom. — Egyesületi hírek.

Egyéves csikó munkáltatása.

Arra a kérdésre, hogy: állatkinzás-e az egyéves csikó rendszeres munkáltatása, határozottan *igennel* felelünk, mert:

1. az egyéves csikó, tartozék az bármely fajtába, csont-, izom-, in- és zsigeri rendszerében nem lehet annyira kifejlődve, hogy rendszeres munkát (az adott esetben fuvarozást) végezhetne rendelkezésére álló erejének abnormis túlfeszítése nélkül; az erőknek ezen mértéken túlmenő folytonos, rendszeres feszülése pedig kinlódás, annak kizsárolása pedig a gazda részéről állatkinzás; az

2. azért is, mert az erejét meghaladó munka végzésétől az állat idegenkedvén, annak ellenszegülvén, illetőleg azt végrehajtani képtelen lévén, egyszerűen ellenszegülőnek, röstnek, munkálni nem akarónak tűnik fel a dolog lényegét nem ismerő és nem kutató tulajdonos előtt, aki aztán „iskolázandó” az állatot, ostorhoz nyul s

esetleg annak boldogabb végével is szabadlja — tehát kinozza — az állatot.

Még a gyorsabban fejlődő nyugati fajta 1-éves csikó sincs eléggé kifejlődve arra, hogy kinlódás, fejlődésben való visszamaradás, idő előtti megromlás, megrokkadás nélkül rendszeresen fuvaros szolgálatot teljesíthessen, még kevésbbé van eléggé felépítkezve és erővel felruházva erre a keleti fajta, bár szilárd szerkezeti ló, amely 4-éves kora előtt (szemben a másik 2-3 évével) teljes fejlettségének $\frac{3}{4}$ -ed részét, mely a teljes, folytonos munkára már alkalmassá teszi, el nem éri.

Fejlettségéhez mért arányos munka 1-éves csikóra nézve is elképzelhető ugyan kinlódás, kinzás nélkül, pl. kellő betanítás után akár naponta is, egy kis sulyu és terhü gyerek-kocsinak a vontatása, vagy egy kis sulyu gyereknek a nyeregben való hordozása; de *rendszeres fuvarozásra* való használása, annak feltétlenül állatkinzás.

A kérdés másik részére nézve az a feleletünk, hogy